

BEATA ZBARACHEWICZ *

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Warszawa, Polska

UCZELNIE W CZASIE KORONAWIRUSA – PROBLEMY TRANSFORMACJI CYFROWEJ I POSTULATY NA PRZYSZŁOŚĆ

UNIVERSITIES DURING THE CORONAVIRUS PANDEMIC - PROBLEMS OF DIGITAL TRANSFORMATION

ABSTRAKT: Stan zagrożenia epidemicznego COVID-19 spowodował ograniczenia bieżącej działalności uczelni i sprawił, że zmianie uległo prawo i jego stosowanie. Praca uczelni w czasie pandemii nie została zawieszona, stopniowo były znoszone kolejne ograniczenia i przywracano bieżącą działalność. Uczelnie zmuszone zostały do szybkiego wypracowania nowych rozwiązań, które umożliwiały prowadzenie kształcenia i bieżącą pracę uczelni w zdalnej formie przy zachowaniu wymagań wynikających z rozporządzeń MNiSW i wymagań sanitarnych. Celem opracowania jest przedstawienie wprowadzonych w roku akademickim 2019-2020 rozwiązań ustawowych i wykonawczych oraz ocena ich realizacji i skuteczności w kontekście transformacji cyfrowej. W tekście, weryfikowana jest teza, że przepisy prawne umożliwiają realizację statutowych celów uczelni, a ich ewolucja i stosowanie są adekwatne do sytuacji i zagrożeń. W artykule wykazano ponadto, że funkcjonowanie uczelni wymagało jednocześnie gruntownej zmiany w organizacji pracy, w zakresie: procesu kształcenia, weryfikacji efektów kształcenia i prowadzenia dokumentacji przebiegu studiów w postaci elektronicznej. Uczelnie musiały dokonać transformacji cyfrowej. Rozwiązania elektroniczne wymagały zabezpieczenia odpowiedniego sprzętu komputerowego oraz infrastruktury telekomunikacyjnej. Wymagało to zarówno od studentów jak i pracowników uczelni nabycia nowych kompetencji cyfrowych. Czas ten z całą pewnością nie jest stracony a część rozwiązań wprowadzonych w czasie pandemii będzie prawdopodobnie wykorzystywana również po jej ustaniu. Zmiany jakie zaistniały w czasie pandemii ukazały zapotrzebowanie na nowe kompetencje. Szansą i zadaniem dla uczelni jest bowiem rozwijanie dalszych kompetencji cyfrowych pracowników uczelni i studentów.

SŁOWA KLUCZOWE: Zdalne nauczanie, szkolnictwo wyższe, covid-19, kompetencje cyfrowe

* dr Beata Zbarachewicz, Cardinal Wyszyński University, Warsaw, Poland

 <https://orcid.org/0000-0001-9308-6242> b.zbarachewicz@uksw.edu.pl

Copyright (c) 2020 Beata Zbarachewicz This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

ABSTRACT: The COVID-19 epidemic threats caused significant restrictions on current activities of the Universities and other academical institutions. The consequences of these resulted in changes of legal provisions and their application. The functioning of Universities during the pandemic was not suspended; successive restrictions were gradually lifted, until the current activity was restored. Universities were forced to develop new solutions that made conducting education possible as well as ongoing work of institution in a remote form. The above-mentioned activities were in compliance with regulations of the Ministry of Science and Higher Education as well as sanitary requirements. The aim of this article is to present the statutory and regulatory solutions and to assess their implementation and effectiveness in the context of digital transformation. The Author verifies the thesis, that "COVID-19 legal regulations" enable the achievement of statutory goals of Universities, and furthermore, that their evolution and application is adequate to the situation and hazards caused by pandemic situation. The article also showed that the functioning of the Universities required a thorough change in the organization of their work in the fields of, the education process, verification of learning outcomes and keeping the studies documentation in the electronic form. Universities were forced to go through a digital transformation. Electronic solutions required appropriate protection of computers and telecommunications infrastructure. It required both students and university staff to acquire new digital competences. This period was certainly not wasted and some of the solutions introduced during the pandemic will probably be also used after it has ceased. The changes that took place during the pandemic showed the need for new competences. The opportunity and task for universities is to develop further digital competences of university employees and students.

KEYWORDS: E-learning, higher education, covid-19, digital competences

WPROWADZENIE

W związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-21 wprowadzone zostało czasowe ograniczenie funkcjonowania uczelni związane z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19¹. Uczelnie, aby zapewnić bieżącą organizację pracy musiały pokonać bariery prawne, kompetencyjne i techniczne i wprowadzić rozwiązania cyfrowe.

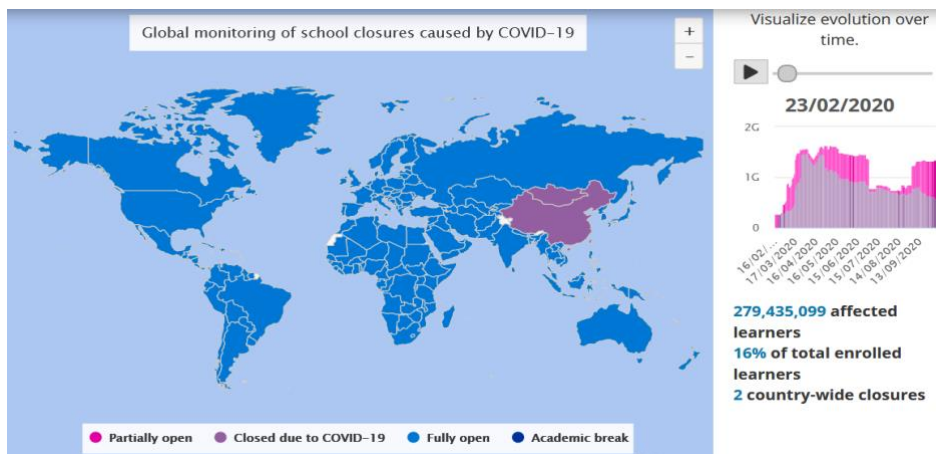
Według statystyk UNESCO 23 lutego 2020 roku z powodu koronawirusa zamknięto szkoły i uniwersytety w Chinach i Mongolii. 1 kwietnia, w kulminacyjnym momencie pandemii w 193 krajach były zamknięte placówki edukacyjne, co oznacza że sytuacja epidemiczna miała wpływ na funkcjonowanie 91% uczniów i studentów na świecie. W maju było to 139 krajów, a we wrześniu 53 kraje². Na wykresach zostały przedstawione dane ukazujące rozwój sytuacji szkolnictwa w związku

¹ Rozporządzenie MNiSW z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 405) w związku z Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz.U. 2020, poz. 433).

² *COVID-19 Impact on Education* <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>.

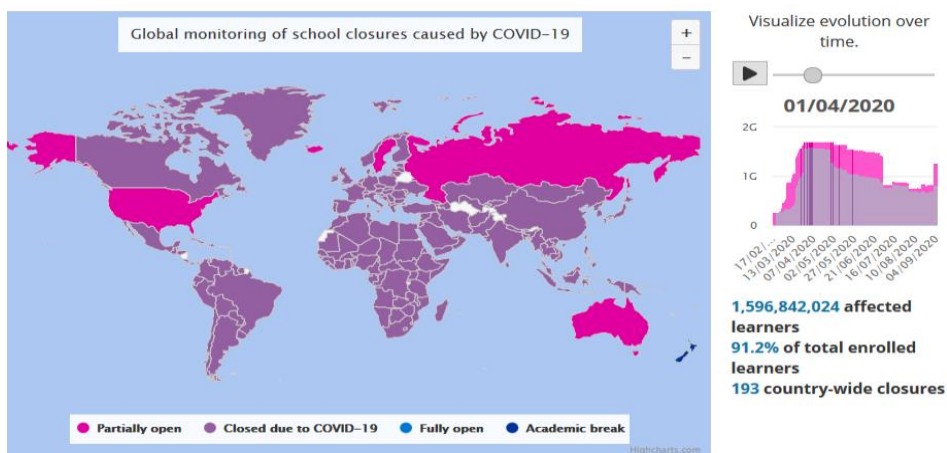
z rozprzestrzenianiem się COVID-19 w okresie od lutego do października 2020 roku. Wykres nr 1. obrazuje dane z początku pandemii (23 lutego), wykres nr 2. z kulminacyjnego momentu pandemii (1 kwietnia), wykres 3 stan obecny (7 października 2020 roku).

Rysunek 1.
Stan na 23 lutego 2020 r.

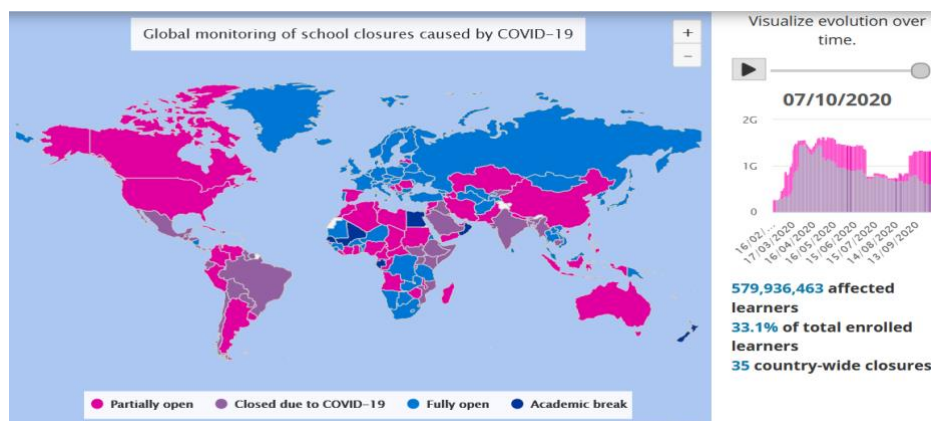
Źródło: <https://en.unesco.org/COVID19/educationresponse> (dostęp: 02.09.2020)

Rysunek 2.
Stan na 1 kwietnia 2020 r.

Źródło: <https://en.unesco.org/COVID19/educationresponse> (dostęp: 02.09.2020)

Rysunek 3.
Stan na 7 października 2020 roku

Źródło: <https://en.unesco.org/COVID19/educationresponse> (dostęp: 02.09.2020)

Władze państw przy podejmowaniu decyzji dotyczących ograniczeń w funkcjonowaniu szkolnictwa kierowały się bezpieczeństwem uczniów, studentów, nauczycieli oraz pracowników szkół i uczelni. Zmieniająca się sytuacja znalazła odzwierciedlenie w przepisach i wytycznych poszczególnych krajów.

Celem opracowania jest przedstawienie wprowadzonych rozwiązań ustawowych i wykonawczych oraz ocena ich realizacji i skuteczności w kontekście transformacji cyfrowej. Weryfikowana jest teza, że przepisy prawne umożliwiają realizację statutowych celów uczelni, a ich ewolucja i stosowanie są adekwatne do sytuacji i zagrożeń.

Pandemia sprawiła, że dotychczasowe przepisy ustawowe i wewnętrzne przepisy uczelniane należało dostosować do nowych zmieniających się warunków. Przedmiotem analizy są przepisy powszechnie obowiązujące polskie uczelnie dotyczące organizacji ich pracy od marca do października 2020 roku. Aby realizować ustawowe cele uczelnie musiały większość działań przenieść do zdalnej przestrzeni, wdrożyć i korzystać z cyfrowych rozwiązań. Konieczne było pokonanie barier prawnych, kompetencyjnych oraz technicznych.

PODSTAWY PRAWNE FUNKCJONOWANIA POLSKICH UCZELNI W CZASIE PANDEMII

Podstawowym aktem prawnym normującym funkcjonowanie polskich uczelni w czasie pandemii są ustawy: Ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych

oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw³ (zwana dalej Tarczą 1.0), ustawa z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2⁴ (zwana dalej Tarczą 2.0) oraz ustawa z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19⁵ (zwana dalej Tarczą 4.0).

Tarcze 2.0 i 4.0 wprowadziły zmiany do ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce⁶ oraz ustawie z dnia 3 lipca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce⁷. Przepisami wykonawczymi są rozporządzenia Ministra Nauki Szkolnictwa Wyższego w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 wydawane od 11 marca 2020 r.⁸ oraz rozporządzenia MNiSW w sprawie studiów⁹. Odrębne uregulowania

³ Dz.U. 2020 poz. 568 ze zm.

⁴ Dz.U. 2020, poz. 695 ze zm.

⁵ Dz.U. 2020, poz. 1086 ze zm.

⁶ Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. z dnia 9.12.2019 r. Dz.U. z 2020 r., poz. 85, ze zm.).

⁷ Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. - Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. poz. 1669 oraz z 2019 r. poz. 39 i 534).

⁸ Obowiązujące od 11.03.2020 do 25.03.2020 r. rozporządzenie MNiSW z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 405); Rozporządzenie MNiSW z dnia 16 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 455 ze zm.); obowiązujące od 23.03.2020 r. do 24.05.2020 r. Rozporządzenie MNiSW z dnia 23 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 511 ze zm.); Rozporządzenie MNiSW z dnia 9 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020 r., poz. 643); Rozporządzenie MNiSW z dnia 24 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020 poz. 741) Rozporządzenie MNiSW z dnia 14 maja 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 861); Rozporządzenie MNiSW z dnia 16 października 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020 r., poz. 1835).

⁹ Rozporządzenie MNiSW z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. 2018, poz. 1861, ze zm.); Rozporządzenie MNiSW z dnia 12 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie studiów (Dz.U. 2020, poz. 420); Rozporządzenie MNiSW z dnia 12 maja 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie studiów (Dz. U. 2020, poz. 853); Rozporządzenie MNiSW z dnia 14 sierpnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie studiów (Dz.U. 2020, poz. 1411); Rozporządzenie MNiSW z dnia 29 września 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie studiów (Dz.U. 2020, poz. 1679).

dotyczyły funkcjonowania uczelni medycznych¹⁰, uczelni nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej¹¹ i uczelni artystycznych¹².

¹⁰ Komunikat w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni medycznych z 12 marca 2020 roku.; obowiązujące od 11.03.2020 do 25.03.2020 r. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni medycznych (Dz.U. 2020 poz. 406 ze zm.); Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 18 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni medycznych (Dz.U. 2020, poz.475); Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni medycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 515).; Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 31 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni medycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020 r. poz. 574); Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni medycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. z 2020 r. poz. 645); Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 maja 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni medycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 877); obowiązujące od 25.05.2020 do 30.09.2020 r. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 maja 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni medycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 917); Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 października 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni medycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 1833).

¹¹ Uregulowania dotyczące uczelni nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej: Obowiązujące od 12.03.2020 r. do 25.03.2020 r. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni wojskowych nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni wojskowych nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej z powodu zapobiegania zakażeniu wirusem SARS-CoV-2 (Dz. U. z 2020 r. poz. 404); Obowiązujące od 26.03.2020 do 10.04.2020 r. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 24 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni wojskowych nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej z powodu zapobiegania zakażeniu wirusem SARS-CoV-2 (Dz.U. 2020, poz. 524); Obowiązujące od 9.04.2020 r. do 24.05.2020 r. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 9 kwietnia 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni wojskowych nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej z powodu zapobiegania zakażeniu wirusem SARS-CoV-2 (Dz. U. z 2020 r. poz. 640 ze zm.); Obowiązujące od 25.05.2020 r. 30.09.2020 r. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 24 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni wojskowych nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej z powodu zapobiegania zakażeniu wirusem SARS-CoV-2 (Dz.U.2020, poz. 745 ze zm.); Obowiązujące od 25.05.2020 r. 30.09.2020 r. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 22 maja 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni wojskowych nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej z powodu zapobiegania zakażeniu wirusem SARS-CoV-2 (Dz.U.2020, poz. 915 ze zm.); Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 25 czerwca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni wojskowych nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej z powodu zapobiegania zakażeniu wirusem SARS-CoV-2 (Dz.U.2020, poz. 1119), Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 16 października 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni wojskowych nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. 2020, poz. 1828).

¹² Uregulowania dotyczące uczelni artystycznych: obowiązujące od dnia 11.03.2020 r. do dnia 25.03.2020 r. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni artystycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020 r., poz. 403 ze zm.); obowiązujące od 24.03.2020 r. do dnia 10.04.2020 r. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 23 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni artystycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020 r., poz. 516 ze zm.) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni artystycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U.2020 r., poz. 584); Obowiązujące od 11.04.2020 r. do dnia 24.05.2020 r. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 9 kwietnia 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni artystycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U.2020 r., poz. 641 ze zm.); Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 24 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni artystycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U.2020 r., poz. 746); Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 15

Funkcjonowanie uczelni w czasie pandemii

Na podstawie przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce rektor uczelni, w ramach autonomii, która mu przysługuje, odpowiedzialny jest za zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy oraz kształcenia na uczelni. Szczególna sytuacja wywołana pandemią wymagała działań o charakterze ogólnokrajowym. Z tego powodu w tzw. pierwszej tarczy antykryzysowej znalazł się przepis pozwalający właściwym ministrom na czasowe ograniczenie lub zawieszenie kształcenia studentów i doktorantów. Decyzja taka mogła zostać podjęta jedynie w przypadkach uzasadnionych nadzwyczajnymi okolicznościami zagrażającymi życiu lub zdrowiu¹³.

Pierwsze rozporządzenie MNiSW w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 zostało wydane dnia 11 marca 2020 r.¹⁴ Wprowadzono ograniczenie działalności uczelni, przez zawieszenie kształcenia w okresie od dnia 12 marca 2020 r. do dnia 25 marca 2020 r. na obszarze kraju. Zawieszono kształcenie na studiach, studiach podyplomowych, w innych formach oraz kształcenie doktorantów realizowane w ramach zajęć. W okresie zawieszenia kształcenia zajęcia mogą być realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, niezależnie od tego, czy zostało to przewidziane w programie tego kształcenia.

Rozporządzenie MNiSW z dnia 16 marca 2020 r. stanowiło, że w okresie od dnia 18 marca 2020 r. do dnia 25 marca 2020 r. na wprowadzono ograniczenie obowiązku świadczenia pracy przez pracowników uczelni na ich terenie, z wyłączeniem przypadków gdy jest to niezbędne dla zapewnienia ciągłości funkcjonowania uczelni¹⁵.

maja 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni artystycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U.2020 r., poz. 874); obowiązujące od dnia 22.05.2020 do dnia 30.09.2020 r. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 22 maja 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni artystycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U.2020 r., poz. 919 ze zm.); Rozporządzenie Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu z dnia 16 października 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni artystycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. 2020, poz. 1832).

¹³ Ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 568 ze zm.).

¹⁴ Obowiązujące od 11.03.2020 r. do 30.09.2020 r. Rozporządzenie MNiSW z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 405 ze zm.).

¹⁵ Rozporządzenie MNiSW z dnia 16 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 455 ze zm.).

Termin ograniczenia funkcjonowania uczelni, zawieszenia kształcenia i ograniczenia obowiązku świadczenia pracy przez pracowników uczelni na ich terenie na uczelniach nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki został przedłużony do 10 kwietnia 2020 r.¹⁶.

Zgodnie z § 2. rozporządzenia MNiSW z 23 marca 2020 roku uczelnie, które w okresie zawieszenia kształcenia na studiach prowadziły zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, mogą kontynuować prowadzenie zajęć z wykorzystaniem tych metod i technik po zakończeniu okresu zawieszenia kształcenia, nie dłużej jednak niż do dnia 30 września 2020 r.

W związku z utrzymującym się stanem epidemicznym rozporządzenia wydłużały czas ograniczenia funkcjonowania uczelni, kolejnym terminem był 24 maja 2020 r.¹⁷

Rozporządzeniem MNiSW z dnia 14 maja 2020 r. uchylono ograniczenie obowiązku świadczenia pracy przez pracowników uczelni na ich terenie. Wcześniejsze przepisy zakładały wyłączenie ograniczenia pracy, gdy było to niezbędne do zapewnienia ciągłości funkcjonowania uczelni¹⁸.

Rozporządzenie MNiSW z dnia 21 maja 2020 r. utrzymało ograniczenie funkcjonowania uczelni nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki przez zawieszenie kształcenia i wydłużyło termin do dnia 30 września 2020 r. na obszarze kraju. Do 30 września 2020 roku zajęcia mogą być prowadzone jedynie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość niezależnie od tego, czy zostało to przewidziane w programie danego kształcenia. Uczelnie mogą prowadzić w ich siedzibach lub filiach zajęcia przewidziane w programie studiów do realizacji na ostatnim roku studiów. Decyzję w sprawie prowadzenia kształcenia podejmuje rektor lub kierownik innego podmiotu prowadzącego kształcenie doktorantów. Rektor podejmuje i określa warunki realizacji zajęć oraz korzystania z infrastruktury odpowiednio uczelni lub innego podmiotu zapewniające bezpieczeństwo osób prowadzących zajęcia i biorących w nich udział¹⁹.

¹⁶ Rozporządzenie MNiSW z dnia 23 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 511 ze zm.).

¹⁷ Rozporządzenie MNiSW z dnia 24 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 741).

¹⁸ Rozporządzenie MNiSW z dnia 14 maja 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 861).

¹⁹ Obowiązujące od 22.05.2020 r. do 30.09.2020 r. Rozporządzenie MNiSW z dnia 21 maja 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 911).

Zawieszenie kształcenia do 30 września 2020 zostało również utrzymane w obszarze uczelni medycznych, artystycznych i podlegających Ministrowi Obrony Narodowej.

Znaczenie Tarczy 2.0 i Tarczy 4.0 dla funkcjonowania uczelni w czasie pandemii

Wyjątkowe okoliczności związane z pandemią, w których znalazły się uczelnie wymagały podjęcia szczególnych działań. Odpowiedzią stały się tarcze kryzysowe Tarcza 2.0²⁰ i Tarcza 4.0²¹, które oprócz rozwiązań dla całej gospodarki, zawierały również regulacje dotyczące nauki i szkolnictwa wyższego. Tarcza 2.0 i 4.0 wprowadziła zmiany w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz ustawie 3 lipca 2018 r. - Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Wsparcie otrzymało całe środowisko akademickie i naukowe. Zmiany objęły wykładowców, naukowców, studentów i wynikały z przepisów związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, ustawę z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie systemu ochrony zdrowia związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 oraz ustawę z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

Uczelnie chcąc realizować ustawowe zadania poszukiwały rozwiązań w obszarach organizacyjnych, kompetencyjnych, prawnych i technicznych.

Wprowadzone rozwiązania objęły m.in. gremia uczelni, a zmiany w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce pozwoliły na przenoszenie kompetencji. Większe uprawnienia uzyskali rektorzy, mogący wydawać zarządzenia w sprawach należących do obowiązków senatu uczelni w przypadku, gdy działania tego organu nie będą możliwe, a podjęcie decyzji będzie niezbędne dla zapewnienia ciągłości funkcjonowania uczelni²². Jeżeli rektor nie może wykonywać swoich zadań, realizuje je członek wspólnoty danej uczelni, wskazany przez ministra nadzorującego tę uczelnię. Niezbędne jest

²⁰ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. 2020 poz. 695 ze zm.).

²¹ Ustawa z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 1086 ze zm.).

²² *Rozwiązania dla szkolnictwa wyższego i nauki w drugiej tarczy antykryzysowej* <https://www.gov.pl/web/nauka/rozwiązania-dla-szkolnictwa-wyższego-i-nauki-w-drugiej-tarczy-antykryzysowej> (dostęp: 26.10.2020 r.).

jednak zatwierdzenie przez senat uczelni, na najbliższym jego posiedzeniu, zarządzeń wydanych w takim trybie²³.

Do ustawy prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wprowadzono przepisy pozwalające na odbywanie zdalnych posiedzeń rad uczelni oraz senatów. Posiedzenia mogą być przeprowadzane z wykorzystaniem technologii informatycznych zapewniających kontrolę ich przebiegu i rejestrację oraz umożliwiającymi zapewnienie tajności głosowań (Tarcza 2.0). Obrona rozprawy doktorskiej może być przeprowadzona poza siedzibą podmiotu doktoryzującego z wykorzystaniem technologii informatycznych zapewniających kontrolę jej przebiegu i rejestrację²⁴. Również kolokwium habilitacyjne może być przeprowadzone poza siedzibą podmiotu habilitującego z wykorzystaniem technologii informatycznych zapewniających kontrolę jego przebiegu i rejestrację²⁵. Przepisy mają także zastosowanie do przewodów doktorskich, postępowań habilitacyjnych i postępowań o nadanie tytułu profesora, wszczętych przed dniem 1 maja 2019 r. Posiedzenia właściwego organu mogą być przeprowadzane z wykorzystaniem technologii informatycznych zapewniających kontrolę ich przebiegu i rejestrację oraz umożliwiającymi zapewnienie tajności głosowań²⁶.

W okresie ograniczenia lub zawieszenia funkcjonowania uczelni nie przeprowadza się ocen okresowych nauczycieli akademickich, nie kieruje się nauczycieli akademickich na badania okresowe oraz na badania w celu wydania orzeczenia o potrzebie udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia²⁷. Legitymacje służbowe nauczycieli akademickich zachowują ważność bez konieczności ich przedłużania, w okresie ograniczenia funkcjonowania uczelni lub zawieszenia oraz przez 60 dni po jego zakończeniu²⁸.

²³ Tarcze dla środowiska naukowego i akademickiego – podsumowanie zmian <https://www.gov.pl/web/nauka/tarcze-dla-srodowiska-naukowego-i-akademickiego--podsumowanie-zmian> (dostęp: 03.09.2020).

²⁴ Art. 191 ust. 1a ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. z dnia 9.12.2019 r. Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.), wprowadzony art. 63 pkt 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. 2020, poz. 695, ze. zm.).

²⁵ Art. 221 ust. 9a ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. z dnia 9.12.2019 r. Dz.U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.), wprowadzony art. 63 pkt 8 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. 2020, poz. 695, ze. zm.).

²⁶ Art. 101 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. 2020, poz. 695, ze. zm.).

²⁷ Art. 51b ust. 1. 5 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U.2020 r. poz. 85 z późn. zm.), wprowadzony art. 63 pkt 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. 2020, poz. 695, ze zm.).

²⁸ Art. 51b ust. 1. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.), wprowadzony art. 63 pkt 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. 2020, poz. 695, ze. zm.).

ROZWIĄZANIA INFORMATYCZNE USPRAWNIAJĄCE FUNKCJONOWANIE UCZELNI W OKRESIE PANDEMII – TRANSFORMACJA CYFROWA

Rozwiązania proponowane w Tarczach 2.0 i 4.0 stanowiły wsparcie w realizacji zadań uczelni przy ograniczeniach wynikających z pandemii. Poszukiwano rozwiązań technicznych i informatycznych spełniających ustawowe wymogi i umożliwiających przeprowadzanie zdalnych spotkań senatu, rad uczelni, przeprowadzania postępowań o nadanie stopnia doktora, kolokwii habilitacyjnych. W zakresie przebiegu studiów rozwiązania usprawniające działania uczelni objęły: prowadzenie zajęć, weryfikacje efektów uczenia się i przeprowadzanie egzaminów i zaliczeń online, w tym egzaminów dyplomowych, przedłużenie ważności legitymacji studenckich bez konieczności osobistego stawiania się na uczelni, e-dokumentacja związana z procesem dyplomowania.

Zmiany wprowadzone ustawami *o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2* umożliwiają w większym niż dotychczas stopniu korzystanie ze środków komunikacji elektronicznej i rozwiązań elektronicznych.

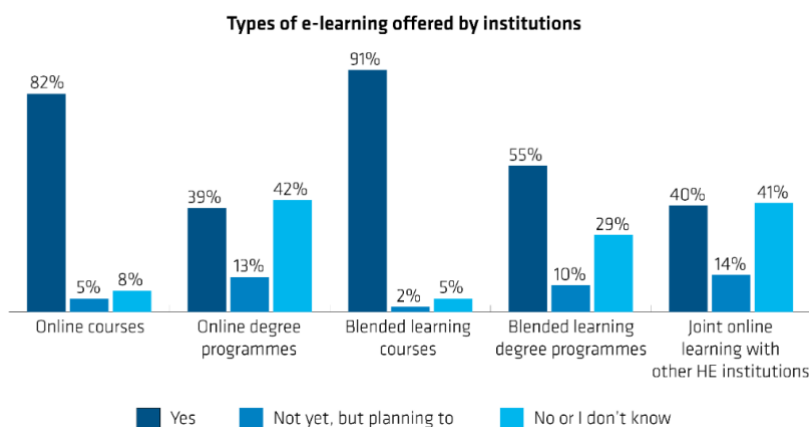
Zdalne kształcenie studentów

Przed pandemią e-learning i kształcenie na odległość wykorzystywane były przez uczelnie jako narzędzia wspomagające proces dydaktyczny. Z przeprowadzonych w 2014 roku badań²⁹ *E-learning in European Higher Education Institutions*³⁰ wynika że praktycznie wszystkie uczestniczące w badaniach instytucje szkolnictwa wyższego oferowały jakiś rodzaj cyfrowej nauki, a ponad połowa oferowała - a przynajmniej planowała - programy studiów online. Prezentuje to rysunek nr 4.

²⁹ W badaniu uczestniczyło 10 polskich uczelni: 4 politechniki, 2 uczelnie ekonomiczne, 2 uniwersytety, 2 uczelnie przyrodnicze.

³⁰ Gaebel M., Kupriyanova V., Morais R., Colucci E., *E-learning in European Higher Education Institutions November 2014, Results of a mapping survey conducted in October-December 2013*, s. 29.

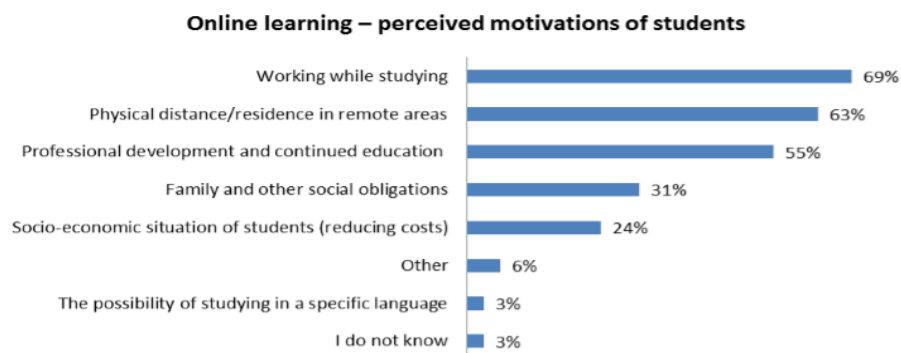
Rysunek 4
E-learning oferowany przez uczelnie w 2013 r.

Źródło: Gaebel M., Kupriyanova V., Morais R., Colucci E., *E-learning in European Higher Education Institutions November 2014, Results of a mapping survey conducted in October-December 2013*

Jak pokazuje rysunek 5. wybór kształcenia e-learning najczęściej wynikał z chęci łączenia studiów z pracą zawodową.

Rysunek 5
Powody wyboru kształcenia e-learning 2013 r.

Źródło: Gaebel M., Kupriyanova V., Morais R., Colucci E., *E-learning in European Higher Education Institutions November 2014, Results of a mapping survey conducted in October-December 2013, s. 29.*

W czasie pandemii szkoły na wszystkich szczeblach przeszły na obowiązujące w czasach pandemii zdalne nauczanie i prowadziły zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość niezależnie od tego, czy zostało to przewidziane w programie danego kształcenia. Szkoły i uczelnie różnią się poziomem przygotowania do zdalnego kształcenia. Jak zauważa Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich nauczyciele, uczniowie i studenci w różnym stopniu są gotowi na zdalne kształcenie. Dotyczy to ich umiejętności i wyposażenia w sprzęt oraz dostępu do sieci internetowej. Minister Edukacji Narodowej przyznaje, że 92% uczniów ma dostęp do Internetu, a to oznacza

wykluczenie z obowiązującego zdalnego kształcenia 8% uczniów. Faktyczny procent uczniów wykluczonych w tym zakresie jest znacznie wyższy ze względu na inne braki. KRASP podkreśla, że obowiązkiem państwa jest zapewnienie wszystkim dzieciom dostępu do kształcenia³¹.

Kształcenie na odległość na poziomie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce³² regulowane jest w art. 67 ust 4, który stanowi że: jeżeli pozwala na to specyfika kształcenia na studiach na określonym kierunku, część efektów uczenia się objętych programem studiów może być uzyskana w ramach zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość przy wykorzystaniu infrastruktury i oprogramowania zapewniających synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami i osobami prowadzącymi zajęcia.

Ustawodawca zezwolił więc na realizację części efektów uczenia przewidzianych dla danego kierunku studiów. Wymiar ten określony został w akcie wykonawczym rozporządzeniu MNiSW z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów. Zgodnie z §13 tego rozporządzenia liczba punktów ECTS, jaka może być uzyskana w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, nie może być większa niż 50% liczby punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów na danym poziomie. Dla studiów o profilu ogólnoakademickim począwszy od cyklu kształcenia rozpoczynającego się w roku akademickim 2020/2021 będzie to 75% liczby punktów ECTS³³.

W przypadku prowadzenia kształcenia zdalnego nie stosuje się ograniczeń w zakresie liczby punktów ECTS, jaka może być uzyskana w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, określonych w programach studiów³⁴.

Przepis art. 67 ust. 4 UPSWiN zawiera jeszcze jedną istotną treść normatywną. Chodzi o powiązanie kształcenia na odległość z wykorzystaniem infrastruktury informatycznej zapewniającej synchroniczny i asynchroniczny kontakt wykładowcy ze studentem. Kontakt synchroniczny obejmuje komunikację w czasie rzeczywistym, kontakt asynchroniczny dotyczy dostarczania studentowi materiałów dydaktycznych bez zachowania jedności czasu (i miejsca) w procesie dydaktycznym³⁵.

³¹ Stanowisko komisji ds. komunikacji i odpowiedzialności społecznej KRASP z 6 kwietnia 2020 roku https://www.krasp.org.pl/pl/Aktualnosci/?id=21200/Stanowisko_dotyczace_dostepu_do_educacji_w_czasie_epidemii

³² Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. z dnia 9.12.2019 r. Dz.U. z 2020 r. poz. 85, ze zm.).

³³ Rozporządzenie MNiSW z dnia 14 sierpnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie studiów (Dz.U. 2020, poz. 1411).

³⁴ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 maja 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni medycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 917); Rozporządzenie MNiSW z dnia 29 września 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie studiów (Dz.U. 2020, Poz. 1679).

³⁵ *Rekomendacja w sprawie zmian w przepisach dotyczących wykorzystania w procesie kształcenia akademickiego metod i technik kształcenia na odległość przygotowana na zlecenie Centrum Analiz Legislacyjnych i gospodarczych*, 2020, s. 4.

W czasie prowadzenia zdalnego kształcenia Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego nie rekomendowało konkretnej platformy do realizacji zdalnego kształcenia. Uczelnie samodzielnie poszukiwały rozwiązań i korzystały z wcześniejszych doświadczeń. Dla przykładu zajęcia dydaktyczne w różnych formach zdalnego nauczania w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie prowadzone są w szczególności poprzez³⁶: platformę Moodle (e.uksw.edu.pl), aplikację MS Teams (office365.uksw.edu.pl), Umail w systemie USOSweb, komunikator Skype, aplikację Zoom.us, aplikację Google Classroom.

Zaletą zdalnego nauczania są elastyczność, dostępność materiałów dydaktycznych, możliwość sprzężenia zwrotnego między szkolącym a szkolonym³⁷.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w dniu 2 września opublikowało Rekomendacje dla władz uczelni dotyczące organizacji roku akademickiego 2020/2021 Organizacja kształcenia w nowym roku akademickim³⁸. Decyzje dotyczące wyboru modelu nauczania zostały pozostawione rektorom.

W związku ze rozwojem pandemii rozporządzenie MNiSW z dnia 16 października 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19³⁹ określiło zasady organizacji kształcenia dla uczelni znajdujących się na obszarze kraju będącym obszarem czerwonym i żółtym. Na obszarze czerwonym kształcenie prowadzone jest z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. W siedzibach uczelnie mogą prowadzić zajęcia w ramach kształcenia doktorantów, które nie mogą być zrealizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz zajęcia przewidziane w programie studiów do realizacji na ostatnim roku studiów. Na obszarze kraju będącym obszarem żółtym kształcenie jest prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz w siedzibach lub filiach podmiotów prowadzących to kształcenie. Decyzję w sprawie sposobu prowadzenia kształcenia podejmuje rektor lub kierownik innego podmiotu prowadzącego kształcenie doktorantów i określa warunki realizacji zajęć oraz

³⁶ Decyzja Nr 4/2020 Prorektora ds. Studenckich i Kształcenia Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 23 marca 2020 r. w sprawie prowadzenia zdalnych form kształcenia w trakcie czasowego ograniczenia działalności UKSW w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19.

³⁷ Monarcha-Matlak A., *E-learning w administracji publicznej*, [w:] G. Szpor, W. Wiewiórowski (Eds.) *Internet. Prawno-informatyczne problemy sieci, portali i e-usług*, C.H. Beck, 2012, s. 374.

³⁸ *Rekomendacje dla uczelni Organizacja kształcenia w nowym roku akademickim* <https://www.gov.pl/web/nauka/organizacja-ksztalcenia-w-nowym-roku-akademickim-rekomendacje-dla-wladz-uczelni> (dostęp: 02.09.2020).

³⁹ Rozporządzenie MNiSW z dnia 16 października 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020 r., poz. 1835).

korzystania z infrastruktury zapewniające bezpieczeństwo osób prowadzących zajęcia i biorących w nich udział. Zajęcia mogą być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość niezależnie od tego, czy zostało to przewidziane w programie danego kształcenia.

Pandemia koronawirusa wymaga zachowania szczególnych zasad bezpieczeństwa. Jeżeli uczelnia będzie realizowała zajęcia w formie bezpośredniej, należy pamiętać o takiej organizacji, która zminimalizuje ryzyko zarażenia. – np. poprzez zmniejszenie liczebności grup, a także takie zmiany w planie zajęć, które nie pozwolą na jednoczesną kumulację zbyt dużej liczby osób⁴⁰. Rektorzy uczelni przy organizacji kształcenia zobowiązani są do uwzględnienia założeń z pisma Głównego Inspektora Sanitarnego z 12 maja 2020 roku do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego⁴¹, powinni uwzględnić również Środowiskowe wytyczne w związku z częściowym przywracaniem działalności uczelni⁴².

ROZWIĄZANIA CYFROWE WSPIERAJĄCE PROWADZENIE DOKUMENTACJI PRZEBIEGU STUDIÓW

Weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się

Tarczy 2.0 daje uczelniom możliwość przeprowadzania weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się z wykorzystaniem technologii informacyjnych. Uczelnia może przeprowadzać zaliczenia i egzaminy kończące określone zajęcia oraz egzaminy dyplomowe poza siedzibą uczelni z wykorzystaniem technologii informacyjnych zapewniających kontrolę ich przebiegu i rejestrację. Dotyczy to zarówno zaliczeń przedmiotów, egzaminów semestralnych, jak i egzaminów dyplomowych (Tarcza 2.0 art. 76a). Wprowadzone rozwiązania umożliwiają przeprowadzenie egzaminów przy użyciu środków komunikacji elektronicznej, zapewniających w szczególności: transmisję egzaminu dyplomowego w czasie rzeczywistym między jego uczestnikami, wielostronną komunikację w czasie rzeczywistym, w ramach której uczestnicy egzaminu dyplomowego mogą wypowiadać się w jego toku z zachowaniem niezbędnych zasad bezpieczeństwa (Tarcza 4.0 art. 68, ust. 3). Uczelnia w Biuletynie Informacji Publicznej udostępnia zasady weryfikacji osiągniętych efektów uczenia. Przepisy Tarczy 4.0 znoszą obowiązek rejestracji egzaminów, a zmiana przepisu nie dotyczy tylko sytuacji epidemii.

⁴⁰ *Rozwiązania dla szkolnictwa wyższego i nauki w drugiej tarczy antykryzysowej* <https://www.gov.pl/web/nauka/rozwiązania-dla-szkolnictwa-wyższego-i-nauki-w-drugiej-tarczy-antykryzysowej> (dostęp: 22.04.2020)

⁴¹ Pismo Głównego Inspektora Sanitarnego z 12 maja 2020 roku do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (EP.NE.743.64.2020). (Pismo GIS 2020).

⁴² *Środowiskowe wytyczne w związku z częściowym przywracaniem działalności uczelni* <https://www.gov.pl/web/nauka/srodowiskowe-wytyczne-w-zwiazku-z-czesciowym-przywracaniem-dzialalnosci-uczelni> (dostęp: 18.05.2020).

Rozporządzenie MNiSW z dnia 24 kwietnia 2020 r.⁴³ określa niezbędne warunki weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się, w szczególności przeprowadzenie zaliczeń i egzaminów kończących określone zajęcia oraz egzaminów dyplomowych, które mogą odbywać się poza siedzibą uczelni lub poza jej filią z wykorzystaniem technologii informatycznych, przy spełnieniu warunku zapewnienia kontroli przebiegu weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się oraz jego rejestracji.

Legitymacje studenckie

Ograniczenia funkcjonowania uczelni sprawiły, że rozwiązania wymagały bieżące sprawy studenckie. Legitymacje studenckie, zgodnie z przepisami zachowywały ważność do 31 marca 2020 roku. Należało poszukiwać rozwiązań związanych z ograniczeniami wynikającymi z COVID-19. Rozporządzenie MNiSW z dnia 12 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie studiów⁴⁴ § 45 z mocy prawa przedłużyło ważność elektronicznych legitymacji studenckich, których ważność została potwierdzona w pierwszym semestrze roku akademickiego 2019/2020⁴⁵. Legitymacje bez konieczności potwierdzenia zachowały ważność do dnia 31 maja 2020 r. W związku z utrzymującym się stanem epidemicznym konieczne było wprowadzenie kolejnych zmian. Tarcza 2.0⁴⁶ przewidywała przedłużenie z mocy prawa ważności legitymacji studenckich w okresie ograniczenia lub zawieszenia funkcjonowania uczelni i 60 dni po zakończeniu okresu ograniczenia lub zawieszenia⁴⁷. Regulacja wprost podkreśla brak konieczności potwierdzenia ważności legitymacji. Komentowany przepis stosuje się również do legitymacji, których ważność wygasła w okresie 30 dni poprzedzających ograniczenie lub zawieszenie funkcjonowania uczelni. Powyższe regulacje mają kluczowe znaczenie w szczególności dla studentów wobec korzystania przez nich z uprawnień wynikających z posiadania praw studenta, w tym uprawnienia do zniżek w przejazdach środkami transportu publicznego⁴⁸.

Ministerstwo Cyfryzacji rekomendowało korzystanie z mLegitymacji studenckiej, czyli aplikacji mobilnej dostępnej z wykorzystaniem profilu mobywatel⁴⁹. Rozwiązanie umożliwia przedłużenie

⁴³ Rozporządzenie MNiSW z dnia 24 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 741).

⁴⁴ Rozporządzenie MNiSW z dnia 12 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie studiów (Dz.U. 2020, poz. 420).

⁴⁵ *Ibidem*.

⁴⁶ Art. 51b ust. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. z dnia 9.12.2019 r. Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.), wprowadzony art. 63 pkt 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. poz. 695, ze zm.)

⁴⁷ Legitymacje pozostają ważne do 29 listopada 2020 roku.

⁴⁸ *Komentarz do wybranych przepisów tzw. „Tarczy antykryzysowej 2.0” dotyczących szkół wyższych*, Instytut Rozwoju Szkolnictwa Wyższego, Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej, Kwiecień 2020 r., s. 14.

⁴⁹ <https://www.gov.pl/web/mobywatel/mlegitymacja-studencka>

ważności legitymacji przez kod QR otrzymany od uczelni, bez konieczności wizyty w jej siedzibie. Rozwiązanie może być wykorzystane przy ograniczeniach funkcjonowania uczelni i konieczności zachowania reżimu sanitarnego.

Tarcza 4.0 wprowadzała również przedłużenie ważności legitymacji doktoranckich bez konieczności potwierdzania ich ważności na czas zawieszenia kształcenia doktorantów oraz 60 dni po jego zakończeniu. Przepis stosuje się również do legitymacji, które utraciły ważność w okresie 30 dni poprzedzających zawieszenie kształcenia doktorantów⁵⁰.

Teczka akt osobowych studenta

Rozwiązania umożliwiające prowadzenia dokumentacji przebiegu studiów w czasie pandemii wprowadziło rozporządzenie z dnia 12 maja 2020 r.⁵¹ Możliwe jest sporządzanie dokumentów w postaci elektronicznej i zastępowanie podpisów poprzez potwierdzenie w systemie teleinformatycznym.

Podpis studenta na akcie ślubowania może być zastąpiony potwierdzeniem złożenia ślubowania dokonany po uwierzytelnieniu tego studenta w systemie teleinformatycznym.

Zmiany dotyczą również procesu dyplomowania. W teczce akt studenta nie musi być przechowywana praca dyplomowa w postaci papierowej. Jeżeli w uczelni prowadzona jest baza pisemnych prac dyplomowych, zapewniająca ich przechowywanie co najmniej przez okres 50 lat wówczas w teczce akt osobowych studenta zamiast pracy dyplomowej może być przechowywana informacja o przechowywaniu pracy dyplomowej w tej bazie zawierająca dane umożliwiające jej skuteczne wyszukanie. Recenzje pracy dyplomowej w przypadku prowadzenia teczki akt osobowych studenta w postaci papierowej mogą być przygotowane na dwa sposoby jako wydruk dokumentu, który opatruje się datą jego sporządzenia oraz podpisem pracownika uczelni lub przez sporządzenie uwierzytelnionego wydruku z systemu teleinformatycznego, który zapewnia uwierzytelnienie pracownika uczelni, zgodnie z zasadami działania w uczelni systemu służącego do prowadzenia dokumentacji przebiegu studiów w postaci elektronicznej. Protokół egzaminu dyplomowego jest sporządzany na podstawie nagrania zawierającego zarejestrowany przebieg egzaminu.

⁵⁰Art. 198b ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.), wprowadzony art. 63 pkt 7 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. poz. 695, z późn. zm.).

⁵¹Rozporządzenie MNiSW z dnia 12 maja 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie studiów (Dz. U. 2020, poz. 853).

Transformacja cyfrowa jako wyzwanie dla uczelni

Sytuacja pandemii podkreśliła wagę infrastruktury cyfrowej, zwróciła również uwagę na kompetencje cyfrowe i potrzebę stałego ich podnoszenia i rozwiania kwalifikacji. Staje się to wyzwaniem, a dla uczelni jest ogromną szansą.

Można zacytować za wnioskiem Komisji w sprawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program „Cyfrowa Europa” na lata 2021-2027, że: „Transformacja cyfrowa wpływa na wszystkie sektory gospodarki i zmienia nasz styl życia, pracy i komunikowania się. W przyszłości podstawę dobrobytu stanowią będą inwestycje w strategiczne zdolności cyfrowe i strategiczną infrastrukturę cyfrową, podnoszenie kwalifikacji oraz unowocześnienie kontaktów między władzą a obywatelami.”⁵².

Transformacja cyfrowa wraz z transformacją ekologiczną będą odgrywać centralną i priorytetową rolę w pomyślnym przywróceniu normalnego funkcjonowania gospodarki⁵³.

Komunikat w sprawie przyszłości badań naukowych i innowacji oraz europejskiej przestrzeni badawczej w celu określenia nowego podejścia do innowacji i zapewnienia optymalnego wykorzystania budżetu UE podkreśla potrzebę uruchomienia partnerstw publiczno-prywatnych w programie „Horyzont Europa”⁵⁴.

Dla powodzenia cyfrowej transformacji konieczny jest rozwój umiejętności oraz możliwości jakie mogą one stwarzać dla społeczeństwa. Czas pandemii pokazał obok inwestowania w technologie, systemy wspomagające kształcenie i funkcjonowanie uczelni ważne jest inwestowanie w pracowników. Digitalizacja i cyfryzacja wymagają od pracowników niespotykanej dotąd zmiany umiejętności i rozwijania kompetencji cyfrowych.

Jak zauważono w dokumencie Europejski program na rzecz umiejętności Europa potrzebuje rewolucji umiejętności, aby obywatele mogli się rozwijać podczas transformacji ekologicznej i cyfrowej oraz aby ułatwić odbudowę gospodarki po pandemii koronawirusa⁵⁵.

⁵² (COM/2018/434 final - 2018/0227 (COD) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1591479211249&uri=CELEX:52018PC0434#footnote7> (dostęp: 02.10.2020).

⁵³ G. Szpor, *Jawność i jej ograniczenia*. T.1 *Idee i pojęcia*, Wyd. C.H.Beck, Warszawa 2016, s. 125-129.

⁵⁴ *Zmiany w tymczasowych ramach środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19*. Dz. Urz. UE 2020 C 164/3 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1591479211249&uri=CELEX:52020XC0513\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1591479211249&uri=CELEX:52020XC0513(01)), <https://eur-lex.europa.eu/content/news/index.html>, s. 12.

⁵⁵ Europejski program na rzecz umiejętności <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1146&langId=pl>

Unia Europejska przewiduje działania w obszarach zwiększania umiejętności cyfrowych za pomocą planu działania w dziedzinie edukacji cyfrowej i szkoleń dla początkujących z technologii informacyjno-komunikacyjnych.

PODSUMOWANIE

Jak zauważa The International Association of Universities (IAU) kryzys koronawirusa zwrócił uwagę, a jednocześnie postawił instytucjom szkolnictwa wyższego wiele nowych i nieoczekiwanych wyzwań. Uniwersytety mają możliwość wytyczyć nowe ścieżki zarządzania kryzysowego, a naukowcy powinni podjąć wysiłki, aby lepiej zrozumieć wirusa i spowolnić jego rozprzestrzenianie się. Sytuacja pandemii stwarza wyzwania, ale i daje szanse dla europejskich uniwersytetów, w szczególności w odniesieniu do cyfryzacji i cyfrowego uczenia się i nauczania, otwartej nauki, badań, zapewniania jakości, autonomii uniwersytetów, finansowania i zaangażowania obywatelskiego⁵⁶.

Stan zagrożenia epidemicznego COVID-19 spowodował ograniczenia bieżącej działalności uczelni i sprawił, że zmianie uległo prawo i jego stosowanie. Praca uczelni w czasie pandemii nie została zawieszona, stopniowo były znoszone kolejne ograniczenia i przywracano bieżącą działalność. Uczelnie zmuszone zostały do szybkiego wypracowania nowych rozwiązań, które umożliwiły prowadzenie kształcenia i bieżącą pracę uczelni w zdalnej formie przy zachowaniu wymagań wynikających z rozporządzeń MNiSW i wymagań sanitarnych.

Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, że zagrożenie epidemiczne wymusiło wprowadzenie nowych rozwiązań i wydanie aktów prawnych określających inne niż dotąd zasady działalności uczelni. Liczne rozwiązania intensyfikujące cyfryzację dokumentacji i wykorzystanie komunikacji elektronicznej w jej przetwarzaniu, wprowadzone w związku z ograniczeniami działalności uczelni w czasie pandemii, nie zostały ograniczone jedynie do czasu pandemii. Można przypuszczać, że większość wprowadzonych w czasie pandemii rozwiązań wejdzie na stałe do procedur i organizacji pracy uczelni.

Badania empiryczne obejmujące analizę dokumentów i obserwację uczestniczącą wykazały, że w sytuacjach niestandardowych, jak obecny stan zagrożenia epidemicznego COVID-19 stosowanie części przepisów sprawia problemy, lub wręcz jest niemożliwe. Pandemia sprawiła, że potrzebne było stanowienie nowych przepisów zarówno ustawowych jak i zakładowych oraz zmiany w stosowaniu prawa. Na podstawie przeprowadzonej analizy wskazano, że konieczne były zmiany w organizacji pracy uczelni w dotyczące procesu kształcenia, który od marca 2020 w większości odbywa się on-line,

⁵⁶ *Covid-19 and universities*, <https://eua.eu/issues/27.html>, (dostęp: 02.10.2020).

weryfikacji efektów kształcenia i prowadzenia dokumentacji przebiegu studiów w postaci elektronicznej. procesy Uczelnie musiały dokonać transformacji cyfrowej. Rozwiązania elektroniczne wymagały zabezpieczenia odpowiedniego sprzętu komputerowego, wyposażonego w kamery internetowe i mikrofony, sprawnego łącza internetowego. Wymagało to też od studentów i pracowników uczelni nabycia nowych kompetencji cyfrowych. Część rozwiązań wprowadzonych w czasie pandemii będzie prawdopodobnie wykorzystywana również po jej ustaniu. Zmiany jakie zaistniały w czasie pandemii ukazały zapotrzebowanie na nowe kompetencje. Szansą i zadaniem dla uczelni jest rozwijanie kompetencji cyfrowych pracowników uczelni i studentów.

BIBLIOGRAFIA

REFERENCES LIST

PIŚMIENICTWO

LITERATURE

Gaebel M., Kupriyanova V., Morais R., Colucci E., *E-learning in European Higher Education Institutions November 2014, Results of a mapping survey conducted in October-December 2013*, s. 29.

Monarcha-Matlak A., *E-learning w administracji publicznej*, [w:] G. Szpor, W. Wiewiórowski (Eds.) *Internet. Prawno-informatyczne problemy sieci, portali i e-usług*, C.H. Beck, 2012, s. 374.

Szpor G., *Jawność i jej ograniczenia. T.1 Idee i pojęcia*. Wyd. C. H. Beck, Warszawa 2016, s. 125-129.

ŹRÓDŁA

SOURCES

(Tarcza 1.0) Ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2020 poz. 568 ze zm.).

(Tarcza 2.0) Ustawa z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-21 (Dz.U. 2020 poz. 695 ze zm.).

(Tarcza 4.0) Ustawa z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz. U. 2020, poz. 1086 ze zm.).

Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. z dnia 9.12.2019 r. Dz.U. z 2020 r. poz. 85, ze zm.).

Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. - Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. poz. 1669 oraz z 2019 r. poz. 39 i 534).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. 2020, poz. 433).

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. 2018, poz. 1861, ze zm.).

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie studiów (Dz.U. 2020, poz. 420).

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 maja 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie studiów (Dz. U. 2020, poz. 8535).

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 sierpnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie studiów (Dz.U. 2020, poz. 1411).

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie studiów (Dz.U. 2020, poz. 1679).

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 405).

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 16 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 455 ze zm.).

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 23 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 511 ze zm.).

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020 r. poz. 528)

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020 r. poz. 643)

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 24 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 741).

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 kwietnia 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania korporacji uczonych i jednostek naukowych Polskiej Akademii Nauk w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020 r. poz. 759)

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 maja 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 861).

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 maja 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania korporacji uczonych i jednostek naukowych Polskiej Akademii Nauk w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020 r. poz. 863)

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 21 maja 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 911).

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 21 maja 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020 r. poz. 912)

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni medycznych (Dz.U. 2020 r. poz. 406 ze zm.)

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 18 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni medycznych (Dz.U. 2020, poz.475).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni medycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020 r. poz. 515).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 31 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni medycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020 r. poz. 574).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni medycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020 r. poz. 645).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 maja 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni medycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020 r. poz. 877).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 maja 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni medycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 917).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 października 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni medycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 1833).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni wojskowych nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej z powodu zapobiegania zakażeniu wirusem SARS-CoV-2 (Dz.U. 2020 r. poz. 404)

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 24 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni wojskowych nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej z powodu zapobiegania zakażeniu wirusem SARS-CoV-2 (Dz. U. 2020, poz. 524).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 9 kwietnia 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni wojskowych nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej z powodu zapobiegania zakażeniu wirusem SARS-CoV-2 (Dz. U. 2020 r. poz. 640 ze zm.)

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 24 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni wojskowych nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej z powodu zapobiegania zakażeniu wirusem SARS-CoV-2 (Dz. U. 2020, poz. 745 ze zm.).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 22 maja 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni wojskowych nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej z powodu zapobiegania zakażeniu wirusem SARS-CoV-2 (Dz.U.2020, poz. 915 ze zm.)

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 25 czerwca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni wojskowych nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej z powodu zapobiegania zakażeniu wirusem SARS-CoV-2 (Dz.U.2020, poz. 1119).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 16 października 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni wojskowych nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. 2020, poz. 1828).

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni artystycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. 2020 r. poz. 403 ze zm.)

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 23 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni artystycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. 2020 r. poz. 516 ze zm.)

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni artystycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. 2020 r. poz. 584)

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 9 kwietnia 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni artystycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. 2020 r. poz. 641 ze zm.)

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 24 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni artystycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020 r. poz. 746)

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 15 maja 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni artystycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020 r. poz. 874)

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 22 maja 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni artystycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020 r. poz. 919 ze zm.).

Rozporządzenie Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu z dnia 16 października 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni artystycznych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. 2020, poz. 1832).

Decyzja Nr 4/2020 Prorektora ds. Studenckich i Kształcenia Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 23 marca 2020 r. w sprawie prowadzenia zdalnych form kształcenia w trakcie czasowego ograniczenia funkcjonowania UKSW w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19.

NETOGRAFIA NETOGRAPHY

- (COM/2018/434 final - 2018/0227 (COD) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1591479211249&uri=CELEX:52018PC0434#footnote7>)
- (EUA, 2020) COVID-19 and universities <https://eua.eu/issues/27.html>
- COVID-19 Impact on Education <https://en.unesco.org/COVID19/educationresponse>
- COVID-19 Impact on Education, UNESCO 2020
- COVID-19. Dz. Urz. UE 2020 C 164/3 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1591479211249&uri=CELEX:52020XC0513\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1591479211249&uri=CELEX:52020XC0513(01)) <https://eur-lex.europa.eu/content/news/index.html>
- Europejski program na rzecz umiejętności <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1146&langId=pl>
- <https://en.unesco.org/COVID19/educationresponse>
- <https://www.gov.pl/web/mobywatel/mlegitymacja-studencka>
- Komentarz do wybranych przepisów tzw. „Tarczy antykryzysowej 2.0” dotyczących szkół wyższych, Instytut Rozwoju Szkolnictwa Wyższego, Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej, Kwiecień 2020 r., s. 14. <https://psrp.org.pl/komentarz-do-wybranych-przepisow-tzw-tarczy-antykryzysowej-2-0-dotyczacy-szkol-wyzszych/>
- Pismo Głównego Inspektora Sanitarnego z 12 maja 2020 roku do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (EP.NE.743.64.2020).
- Rekomendacja w sprawie zmian w przepisach dotyczących wykorzystania w procesie kształcenia akademickiego metod i technik kształcenia na odległość przygotowana na zlecenie Centrum Analiz Legislacyjnych i gospodarczych, 2020.
- Rekomendacje dla uczelni Organizacja kształcenia w nowym roku akademickim <https://www.gov.pl/web/nauka/organizacja-ksztalcenia-w-nowym-roku-akademickim-rekomendacje-dla-wladz-uczelni> (02.09.2020)
- Rozwiązania dla szkolnictwa wyższego i nauki w drugiej tarczy antykryzysowej <https://www.gov.pl/web/nauka/rozwiązania-dla-szkolnictwa-wyzszego-i-nauki-w-drugiej-tarczy-antykryzysowej> (22.04.2020)
- Stanowisko komisji ds. komunikacji i odpowiedzialności społecznej KRASP z 6 kwietnia 2020 roku <https://www.krasp.org.pl/pl/Aktualnosci/?id=21200/Stanowisko-dotyczace-dostepu-do-edukacji-w-czasie-epidemii>
- Środowiskowe wytyczne w związku z częściowym przywracaniem działalności uczelni <https://www.gov.pl/web/nauka/srodowiskowe-wytyczne-w-zwiazku-z-czesciowym-przywracaniem-dzialalnosci-uczelni> (18.05.2020)

Tarcze dla środowiska naukowego i akademickiego – podsumowanie zmian <https://www.gov.pl/web/nauka/tarcze-dla-srodowiska-naukowego-i-akademickiego--podsumowanie-zmian> (03.09.2020)

Zmiany w tymczasowych ramach środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii

Copyright (c) 2020 Beata Zbarachewicz

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.